

ÜSTÜN ZEKA LILARIN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÜZERİNE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ (1957-2020)

Mehmet BIÇAKÇI¹, Mustafa BALOĞLU²

Makale Bilgisi	Özet
Derleme	Bu betimsel araştırma üstünlerin kişilik özellikleri üzerine 1957-2020 yılları arasında yayınlanan araştırmaların bibliyometrik analizidir. Tüm Web of Science (WoS) indekslerinde 20 Haziran 2020 tarihinde 10:00-15:00 (GMT +3) saatleri arasında yıl ve dil kısıtlaması olmadan tarama yapılmıştır. Bu tarama sonucunda, dahil etme kriterlerine uyan toplam 321 araştırmaya ulaşılmıştır. Çalışmaların en sık yayımlandığı dil İngilizce (n = 272), en sık yayımlandığı ülke Amerika Birleşik Devletleri'dir (n = 131). Ulaşılan dokümanlardaki toplam yazar sayısı 615, toplam atıf sayısı ise 3.921'dir (yıllık ortalama atıf sayısı = 63). 1957-2020 aralığında en sık yayın yapılan yıl 2017'dir (n = 29, %9). En sık karşılaşılan WoS kategorisi Eğitim Psikolojisi (f = 98, %30,5), en sık karşılaşılan doküman tipi Makale (f = 262, %81,6) en sık karşılaşılan dergi Gifted Child Quarterly (1971-2017 arası, f = 37, %12) olarak bulunmuştur. Toplam 345 farklı kurumdan, Johns Hopkins Üniversitesi en sık yayın adresli üniversitedir (n = 11, %3,4). Elde edilen bulgulardan yola çıkıldığında, son 10 yıldaki nicel artışla birlikte, konu ağında ve disiplinler arası çalışmalarda genişleme görülmüştür. Araştırmaların bibliyometrik haritalaması sonucunda, üstün zekâ-kişilik çalışmalarının, Baconcu (temel araştırmalar ve rutin incelemeler) dönemi henüz tamamlayıp, Newtoncu (derinlemesine inceleme ve genişleme) döneme geçiş yaptığı söylenebilir.
DOI: 10.19171/uefad.845218	
<i>Makale Geçmişi:</i>	
Başvuru 22.12.2020	
Kabul 28.05.2021	
<i>Anahtar Kelimeler:</i>	
Bilimetre, Atıf, Üstün yetenek, Özel yetenek, Beş faktör.	

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS ON PERSONALITY RESEARCH OF GIFTED INDIVIDUALS (1957-2020)

Article Information	ABSTRACT
Review	This descriptive study aims to present a bibliometric analysis of research published between 1957 and 2020 on the personality traits of gifted individuals. An electronic search was conducted with Web of Science indexes on June 20, 2020, between 10:00 and 15:00 (GMT +3) without year and language restrictions. This electronic search yielded 321 studies meeting the inclusion criteria. The most frequent language of publication was English (n = 272), and the most frequent country of publication was the USA (n = 131). The number of authors of the 321 documents was 615, and the number of citations was 3,921 (mean annual citation number = 63). 2017 had the highest frequency of publication (n = 29, 9%). The most common Web of Science category was Educational Psychology (f = 98, 30.5%), the most common document type was research article (f = 262, 81.6%), and the most frequently encountered journal Gifted Child Quarterly (between 1971-2017, f = 37, 12%). Johns Hopkins University was the most frequent source of the research (n = 11, 3.4%). Findings show that there has been an expansion in the subject network and interdisciplinary studies with a quantitative increase in the last 10 years. As a result of the bibliometric mapping of the studies, it can be said that the studies have just completed the
DOI: 10.19171/uefad.845218	
<i>Article History:</i>	
Received 22.12.2020	
Accepted 28.05.2021	
<i>Keywords:</i>	
Scientometrics, Citation, Talented, Gifted, Big five.	

¹ Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, mehmetbicakci@hacettepe.edu.tr, OrcID: 0000-0001-6865-9328

² Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, baloglu@hacettepe.edu.tr, OrcID: 0000-0003-1874-9004

Baconian (basic research and routine studies) period and have passed to the Newtonian (in-depth study and expansion) period.

Kaynakça Gösterimi: Bıçakçı, M., & Baloğlu, M. (2021). Üstün zekâlıların kişilik özellikleri üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi (1957-2020). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(Özel Sayı), 125-157. <https://doi.org/10.19171/uefad.845218>

Citation Information: Bıçakçı, M., & Baloğlu, M. (2021). A bibliometric analysis on personality research of gifted individuals (1957-2020). *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 34(Special Issue), 125-157. <https://doi.org/10.19171/uefad.845218>

1. GİRİŞ

Tarihsel açıdan bakıldığında, üstün zekâlılar araştırmaları nispeten yenidir (Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019). Günümüze kadar (2021) üstün zekâ ilgili araştırmaların çoğu, bilişsel özellikler ve akademik başarı üzerine yoğunlaşırken, daha az sayıda araştırma, akademik olarak üstünlerin duygusal özelliklerine yoğunlaşmıştır (Yalım-Yaman & Bugay Sökmez, 2020). Halbuki, üstünlerin psiko-sosyal özelliklerinin araştırılması, üstün zekâyı geniş kapsamlı tanılamaya bilgi sağlamak gibi önemli nedenlerden dolayı önem arz etmektedir (Housand, 2016). Ayrıca, bu örneklemin karakteristik özelliklerinin iyi bilinmesi, üstün zekâyı erken tanılamaya da yardımcı olacaktır (Gagné, 2007). Konu ile ilgili psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesinin önemli bir diğer nedeni ise, üstünlerin gelişiminin takibi noktasındadır (Dixson, Worrell, Olszewski-Kubilius, & Subotnik, 2016; Gagné, 2004). Üstünlerin güçlü ve zayıf psiko-sosyal özellikleri konusundaki tutarsızlıkların çözülmesi için bu alanda araştırmalar yapmak esastır (Worrell, Subotnik, Olszewski-Kubilius, & Dixson, 2019). Özet olarak, üstün zekânın tanımlanması, bu bireylerin tanınması, gelişimlerinin takip edilmesi ve yeteneklerinin geliştirilmesi gibi konular için, psiko-sosyal özelliklerin incelenmesi gerekmektedir (Absatova, Talgat, Almash, Gauhar, & Assel, 2014; Ackerman, 1997; Baudson & Preckel, 2013; Dimitrijevic, 2012; Dixon, Cross, & Adams, 2001).

Kişilik gibi, psiko-sosyal ve duyuşsal özelliklerin üstün zekâlılar için incelenmesi, özellikle Marland (1972) ve Renzulli (1978) gibi araştırmacıların çalışmalarıyla 1970'lerde ivme kazanmıştır. Psiko-sosyal özelliklerin önemli bir boyutu olan kişilik, Gagné'nin (2004) ayrımsal üstün zekâ ve yetenek modeli (differentiated model of giftedness and talent; DMGT)

çerçevesinde incelendiğinde, bireylerde gelişimsel etkileri daha da ön plana çıkmıştır. DMGT’de kişilik, potansiyelin performansa dönüşmesinde, yani, zekânın yeteneğe (gift into talent) dönüşmesinde etkili olan faktörlerden biri olarak yer almaktadır. Çok faktörlü diğer güncel kuramlarda da kişiliğin üstün zekâdaki önemi belirtilmektedir (ör., Heller, 2004; Ziegler, Chandler, Vialle, & Stoeger, 2017; Ziegler & Phillipson, 2012; Ziegler, Stoeger, & Vialle, 2012). Üstün zekâlıların kişilik özelliklerinin araştırılması önemliyken, konu hakkında literatürde bazı tutarsızlıklar görülmektedir. Örneğin, bazı araştırmalar üstün zekâlı çocukların sosyal ve duygusal gelişimde zayıf olduklarını ortaya koyarken; bazıları bu öğrencilerin yüksek bilişsel becerilerinin onların psikolojik dayanıklılıklarını arttırdığını göstermektedir (Zeidner, 2020).

Üstünlerin özellikleri ile ilgili tutarsızlıklar, arasında 40 yıl olan iki araştırmada vurgulanmaktadır (bkz. Killian, 1983; Zeidner, 2020). Bu mesafede, bazı araştırmalar üstünlerin negatif özellikleri olduğuna ilişkin bulgulara ulaşmıştır (Massé & Gagné, 2002; Neihart, 1999; 2002; Plucker & Stocking, 2001). Bazı araştırmalar ise, üstünlerin daha pozitif kişilik özellikleri olduğunu bildirmektedir (Ackerman & Heggestad, 1997; Bıçakçı, 2020; DeYoung, 2011; Mammadov, 2016; Zeidner & Matthews, 2000). Bu tür tutarsızlıkların nedeni olarak geçerli ve güvenilir (aynı zamanda özel yetenekliler için geçerli ve güvenilir) kişilik ölçme araçlarının kullanılmaması ve yaygın kabul görmüş kişilik kuramlarının kullanılmaması sayılabilir (Carman, 2011; Vuyk, Krieschok & Kerr, 2016; Zeidner & Shani-Zinovich, 2011). Yine de üstünleri akranlarıyla kıyaslayan birçok araştırma bazı kişilik özelliklerinin tutarlı olduğunu belirtmektedir.

Üstünlerin kişilik özellikleriyle ilgili literatüre bakıldığında, akranlarına kıyasla, deneyime açıklık kişilik özelliği ortalama puanlarının yüksek, nevrozlu ortalama puanlarının ise düşük olduğu üzerine bir eğilim görülmektedir (Ackerman & Heggestad, 1997; Bıçakçı, 2020; DeYoung, 2011; Mammadov, 2016; Zeidner & Matthews, 2000). Deneyime açıklık ve

zekâ arasındaki ilişkide, kişinin hayalperestliğe, sanata ve entelektüelliğe yatkınlığı ile birlikte meraklı bir kişiliği olması rol oynamaktadır (DeYoung, Quilty & Peterson, 2007). Nevrotiklik faktörünün ayırıcı özellikleri, depresyon, anksiyete ve öfke gibi “negatif” olarak nitelendirilebilecek deneyimler yaşama eğilimi olarak tanımlanırken (McCrae & Costa, 1987); üstünlerin bu faktörde akranlarına kıyasla daha düşük ortalamalar aldığı literatürde görülmektedir (Bıçakçı, 2020; Chamorro-Premuzic, Moutafi & Furnham, 2005; McCrae ve diğ., 2002; Möttus, Allik, Konstabel, Kangro & Pullmann, 2008; Zeidner & Shani-Zinovich, 2011). Üstünlerin psiko-sosyal özelliklerinin farklılaşmasında olduğu gibi (Worrel ve diğ., 2019), kişilik faktörlerinde de (ör. uyumluluk, sorumluluk, deneyime açıklık) yaygın olarak fikir birliğine varılan tutarlı bir ilişkiye rastlanamamaktadır.

Üstün zekâ ve kişilik araştırmaları, farklı değişkenler kullanılarak yürütülmüştür. Örneğin, Zeidner ve Shani-Zinovich (2011) İsrail’deki 374 üstün ve 428 üstün olarak tanılanmamış ergenin beş faktör kişilik özellikleri ve uyumsal durumlarını karşılaştırmıştır. Araştırmada üstünlerin daha düşük nevroitiklik ve uyumluluk düzeyinde ve daha yüksek deneyime açıklıkta olduğuna dair sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmada, üstünlerin kaygı düzeyinin daha düşük olduğu bulunmuştur. Mammadov (2016) üstünlerin akademik başarısında kişiliğin yordayıcı rolünü incelemiş ve kişilik özelliklerinden uyumluluk ve sorumluluğun akademik başarıda etkili olduğu, fakat nevroitikliğin bir etkisi olmadığını bulmuştur. Üstünleri akranlarıyla kıyaslama haricinde, diğer çalışmalara bakıldığında, farklı bulgular göze çarpmaktadır. Örneğin, cinsiyet açısından incelendiğinde, üstün kızların erkeklere göre daha yüksek nevroitik kişilik özelliğine sahip olduğu görülmektedir (Lee, An & Choe, 2019; Matta, Gritti & Lang, 2019; Shelton, 2010; Reis, 2004, 2005). Bu konuda ülkemizde yapılan çalışmalar ise oldukça kısıtlıdır. Özet olarak, literatürde üstünlerin akranlarına kıyasla deneyime açıklık faktöründe yüksek, nevroitiklik faktöründe düşük ortalamaları olduğu ancak, üstün kızların erkeklere kıyasla nevroitiklik ortalamalarının daha

yüksek olduğu raporlanmaktadır. Üstünler alanındaki tematik ve metodolojik yaklaşımları tanımlama girişimleri olmasına rağmen (ör., Carman, 2013; Coleman, Guo, & Dabbs, 2007; Dai, Swanson, & Cheng, 2011; Ziegler & Raul, 2000); alandaki gelişmelerin genel portresinin ve güncel durumunun hala belirsizliğini koruduğu söylenebilir (Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019). Bu alanda bibliyometrik analizler henüz kullanılmaya başlanmıştır (ör., Ertekin & Akkaya, 2019; Gürten, Özdiyar, & Şen, 2019; Hernández-Torrano & Ibrayeva, 2020; Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019; Long, Plucker, Yu, Ding, & Kaufman, 2014). Öte yandan, bibliyografik verilerin yardımıyla, belirli bir araştırma alanını haritalama fikri ise yeni değildir. Bu tür analizlerin amacı, dergi, ülke/bölge, kurum ve yazarları üretkenlik açısından tanımlamak ve değerlendirerek alandaki benzerlikleri ve iş birliği kalıplarını ortaya çıkarmaktır (Andrés, 2009).

Betimsel yöntemler kullanarak araştırma alanlarının genel bir resmini çizmek, alanın mevcut durumunun ortaya koyulması için önemlidir ve bu, içerik analizi veya bibliyometrik yöntemler kullanılarak yapılabilir (Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019, s. 214). Fakat, içerik analizinin zaman alıcı bir şekilde ve sınırlı sayıda makaleden oluşan havuzlarda ve detaylı şekilde yapıldığı da bilinmektedir. Üstünlerin kişilik özellikleri ile ilgili literatürün güncel durumunu, gelişimini ve ilişki ağını incelemek amacıyla, betimsel yöntemlerden biri olan *Scientometrics* (Bilimetri) ile ulaşmak hedeflenmiştir. Bilimetrik ve bibliyometrik yöntemler fen bilimleri, sosyoloji, bilim tarihi gibi birçok araştırma dalı hakkında bilgi sahibi olmak için uygulama alanına sahiptir (Gingras, 2014). *Bilimetri*; altmetri, informetri, webometri ve bibliyometri gibi alanları içermektedir (Mingers & Leydesdorff, 2015). Bilimetriden, bilim politikası oluşturma ve geliştirmeye yönelik araştırmalarda da yararlanılmaktadır (Cahit Arf Bilim Merkezi, 2020).

Kuhn'un (1962) bilimsel gelişim kuramı, bibliyometri alanını önemli düzeyde etkilemiştir (Bellis, 2009). *Bilimetri*, ilk olarak Nalimov ve Mulcjenko (1971, s. 2) tarafından

“bir bilgi süreci olarak bilimin gelişimi üzerine araştırmanın nicel yöntemlerini” geliştirmek olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan, ilk olarak 1934’te bahsedilen *bibliyometri* ise Pritchard (1969, s. 349) tarafından “matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin kitaplara ve diğer iletişim araçlarına uygulanması” olarak tanımlanmıştır (Mingers & Leydesdorff, 2015, s. 1). Bilimetre, bilim dalı içindeki iletişime odaklanır (Mingers & Leydesdorff, 2015). Bibliyometri ise, "belirli bir alanda, dönemde ve bölgede, kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analizi" olarak tanımlanmaktadır (Cahit Arf Bilim Merkezi, 2020). Bibliyometrik yöntemlerle alandaki gizli haritaların, atıf ağlarının, *Rosetta taşlarının*, yazarların ve araştırmaların ortaya çıkarılması, yasal, teorik veya pratik açılardan araştırma alanının gidişatını belirleyecek bağlantıların ortaya çıkarılmasına yardımcı olabilir.

Araştırma incelemeleri için yapılan bibliyometrik analizlerin geçerliliği, büyük ölçüde, araştırılan bilimsel konunun veri tabanlarının temsilinde yatmaktadır (Mongeon & Paul-Hus, 2016). Bunu sağlayacak, büyük ölçekli bibliyometrik araştırmalar, ancak Web of Science'in (WoS) bir parçası olarak yer alan şu alanların geliştirilmesi ile mümkün olmuştur: Social Science Citation Index (SSCI) ve Arts and Humanities Citation Index (A&HCI) (Mongeon & Paul-Hus, 2016, s. 214). Archambault, Campbell, Gingras ve Larivière (2009), ülke bazında Scopus ve WoS ile hesaplanan makale sayısı ile alınan atıf sayısı arasında yüksek bir korelasyon bulmuş ve söz konusu veri tabanlarının ülkeler arası karşılaştırmalı bilimetre analizler için uygun olduğu sonucuna varmışlardır. Google Scholar’daki düşük veri kalitesi, araştırma incelemesi için kullanımının uygunluğu hakkında sorunları gündeme getirmekte, böylece, WoS ve Scopus bugün atıf verilerinin ana kaynakları olmaya devam etmektedir (Mongeon & Paul-Hus, 2016, s. 214). Bu araştırma, zaman içinde yayın ve atıfların değişimini, doküman türlerini, kilit kaynakları, kurumsal ve bireysel iş birliğinin uluslararası düzeyde incelenmesini, en çok araştırma yapan en önemli kurumları tanımlamak için yürütülmüştür.

Literatür incelendiğinde, üstünler ile ilgili sınırlı bibliyometrik araştırma olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmalardan birinde, Gürlen ve diğ., (2019), 1956-2016 yılları arasında WoS veri tabanında yer alan 1035 çalışmanın bibliyometrik analizini *CiteSpace 4.0* ile incelemiştir. Araştırmada, yayınlara ait kelime ve anahtar kelime ağ yapısı, dergi atıf ağ yapısı, kaynak ortak atıf ağ yapısı ve yazar ortak atıf ağ yapısı ortaya çıkarılmıştır. Araştırmacılar, en sık yayının 2016 yılında ($n = 57$) yapıldığını ve 90'lı yıllardan sonra, 2006-2016 arasında ise çevrimiçi veri tabanlarının erişiminin artması dolayısıyla sayıların önemli düzeyde arttığını ifade etmiştir. En sık atıf alan yayının 125 atıf ile "*The effects of gifted and talented programs on academic self-concept - The big fish strikes again*"³ ve en sık yayın yapılan ülkenin ABD, yayımların en sık yer aldığı kategorinin *Educational Special* olduğunu bulmuştur.

Hernández-Torrano ve Kuzhabekova (2019), üstünler ile ilgili dört ana dergideki (*Gifted Child Quarterly*, *Roeper Review*, *Journal for the Education of the Gifted* ve *High Ability Studies*) 60 yıllık bir aralıkta (1957-2017) yayınlanan çalışmaların bibliyometrik analizini yapmıştır. Araştırma verileri WoS ve Scopus'tan elde edilmiştir. Araştırmada 3655 farklı yazarın hazırladığı 5515 farklı çalışma kullanılmıştır. Ünelere göre bakıldığında, ABD = 3926 (%71), Kanada = 192, Avusturalya = 103, Almanya = 103, ve Birleşik Krallık = 85 en fazla makaleye sahiptir. En çok yayın yapan iki üniversite Connecticut ($n = 170$) ve Georgia ($n = 147$) üniversiteleri olarak bulunmuştur. En sık atıf alan iki çalışma, Kulik ve Kulik (1992) "*Meta-analytic findings on grouping*" (159 atıf) ve Gagné (2004) "*Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory*" (145 atıf) olarak bulunmuştur.

Son olarak, Sierra ve diğ. (2015) tarafından yürütülen bir çalışmada, Meksikalı araştırmacılar tarafından 2003-2013 dönemi için üstün öğrenciler konusyla ilgili bilimsel literatürün eleştirel bir analizi yapılmıştır. Sonuçlar, yayınların yüksek coğrafi, kurumsal ve yazar kümelenmesiyle yapıldığını işaret etmiştir. Ayrıca, çalışmalar az sayıda ampirik ve dar

³Kaynak: <https://doi.org/10.3102/00028312032002285>

metodolojik yaklaşım göstermiştir. Ek olarak, yüksek kaliteli indekslerdeki dergilerde az sayıda yayın olduğuna ve betimleyici araştırmaların baskınlığına ilişkin bulgulara da ulaşılmıştır. Ertekin ve Akkaya (2019), 1975 ile 2019 yılları arasında iki kere farklı öğrenciler (twice-exceptional) ile ilgili yapılan 128 araştırmanın bibliyometrik analizini yapmıştır. Yayın sayısı 2010 yılından sonra artmış ve en çok araştırma yayınlanan yıl 2018 olarak bulunmuştur ($n = 28$). Ülkelerin yayın sayıları incelendiğinde, ABD ($n = 98$) ve Avustralya ($n = 13$) en sık yayın yapan ilk iki ülke olarak bulunmuştur. Özet olarak, iki çalışmada genel üstün zekâ, bir çalışmada yazarların üretkenliği ve bir çalışmada da iki kere farklılık üzerine bibliyometrik betimsel araştırma yapılmıştır. Yukarıdaki açıklamalar ve literatürden yola çıkıldığında, üstün zekâlıların kişilik özellikleri ile ilgili güncel durum hakkında sınırlı bilgi vardır. Bu araştırmanın amacı üstün zekâlıların kişilik özelliklerinin hangi diğer özelliklerle birlikte çalışıldığının incelenmesiyle, konuların hangi kümelerde toplandığının betimlenmesidir. Bu çalışma boyunca aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Araştırmaların konu ağı haritası nasıl olacaktır?
2. Araştırmaların konu kümeleri nasıl olacaktır?
3. Araştırmaların konu kümeleri arasında hangi yıllar arası nasıl bir dönemsel kümeleme yapılabilir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, betimsel yöntemlerden bilimetrinin bibliyometri dalındaki analiz yaklaşımları kullanılmıştır. Bu yaklaşım ile, bir veri tabanından alınan meta veriler kullanılarak, araştırma literatüründeki eğilimler, kilit noktalar ve büyüme gibi faydalı bilgiler sağlanmaktadır (Roemer & Borchardt, 2015). WoS, veri elde etmek için Tablo 1'de verilen anahtar arama kelimeler ve diğer kriterler kullanılmıştır. WoS, SCI-Expanded veya SSCI gibi sekiz farklı atıf indeksinden oluşan ve 1945 ve 2020 yılları arasını kapsayan, uzun yıllardır kapsadığı birçok alan ve 79 milyon kaynak dolayısıyla, en iyi bilinen ve önde gelen veri tabanlarından biri olduğu

için tercih edilmiştir. Tüm WoS indekslerinde 20 Haziran 2020 tarihinde 10:00-15:00 (GMT +3) saatleri arasında yıl ve dil kısıtlaması olmadan tarama yapılmıştır (Tablo 1). Veri görselleştirme ve ilişki haritaları için *VOSviewer* (van Eck & Waltman, 2010) *Mac OS* için 1.6.13. sürümü kullanılmıştır. Araştırmaların analize dahil etme kriterleri şu şekildedir: (a) WoS veri tabanında yer alan indekslerde taranmak, (b) dili İngilizce veya Türkçe olmak, (c) doğrudan üstünlerin kişilik özellikleriyle ilişkili olmak, (d) iki aramada ulaşılan sonuçlar tek havuzda birleştirildiğinde tekrar etmemek. İlk aramada "gifted* AND personality" işlemcisi kullanılmıştır. Bu aramada 335 araştırmaya ulaşılmış, tümünün özetleri incelenmiş ve 288 yayının konuyla ilişkili olduğuna karar verilmiştir. İkinci aramada, "talented AND personality" işlemcisi kullanılmış, bu aramada ise 140 araştırmaya ulaşılmıştır. Yine tüm özetler incelenmiş ve konuyla doğrudan ilişkili toplam 57 araştırmanın dahil edilmesine karar verilmiştir. Arama işlemi bittiğinde, elde toplam 475 araştırma kalmıştır. Bu araştırmalar 1957-2020 arasında yayınlanmıştır. Toplam sonuçlar 10 farklı dilde ve 61 farklı WoS kategorisindedir. Bu araştırmalar tek bir havuza alınmış ve tekrar eden 24 çalışma çıkarılmıştır. Betimsel gösterimler ve analizler 321 araştırmayla yürütülmüştür.

Tablo 1.

Arama İşlemcileri

Arama kelimeleri	Zaman		WoS	
	Aralığı	Dil	Kategorileri	Toplam
gifted* AND personality**	1945-2020	Tamamı	Tamamı	335(288)
talented AND personality	1945-2020	Tamamı	Tamamı	140 (57)
Sonuçların birleştirilmesi	1957-2020	10***	61	475(321****)

Not. Parantez içleri dahil edilen araştırma sayılarını göstermektedir. **Yıldız işareti (*) "gifted-" kelimesini tamamlayabilecek diğer ihtimalleri (örn. gifted-ness) dahil edebilmek için kullanılmıştır. ***İngilizce $n = 272$ (85%), Rusça $n = 16$ (5%), Almanca $n = 14$ (4%), İspanyolca $n = 6$ (2%), Fransızca $n = 4$ (1%). ****Tekrar eden 24 sonuç çıkarılmıştır.

3. BULGULAR

Toplam 475 dokümanın tamamının özeti inceledikten sonra, konu ile doğrudan ilgili 321 doküman bulunmuştur. Bu dokümanlardaki toplam yazar sayısı 615, toplam atıf sayısı ise 3.921'dir (yıllık ortalama atıf sayısı = 63). Toplamda 48 farklı ülkeden kayıt bulunmuşken, 16 dokümanda ülke bilgisi bulunmamıştır. 321 çalışmanın 236'sı (%73,52) en az 1 atıf, 142'si (%44,23) en az 5 atıf almıştır. 1957-1999 arasında yapılan 86 çalışmanın (%26,79) toplam atıf sayısı = 1411 (%35,98), 2000-2009 arası 64 çalışmanın (%19,93) aldığı toplam atıf sayısı = 1759 (%44,86), ve 2010-2020 arası 171 çalışmanın (%53,27) toplam atıf sayısı = 751'dir (%19,15). Şekil 1'de en çok yayın yapan ve atıf alan ülkeler verilmiştir. Bu şekil incelendiğinde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) en sık yayını ve atıfı barındırmaktadır (yayın sayısı $n = 131$, atıf sayısı $n = 2685$). Dilin atıf sayısına etkisi olduğu görülmektedir (c.f. Kanada ve Rusya; Kanada [İngilizce] yayın sayısı = 7, atıf sayısı = 270, Rusya yayın sayısı = 24 [dili Rusça olan = 16], Rusya atıf sayısı 19).

WoS kategorilerine açısından, eğitim ve psikoloji çemberlerinin kesişiminde üstünlerin kişilik özellikleri şekillenmektedir. Doküman türlerine bakıldığında, tarama yapılan veri

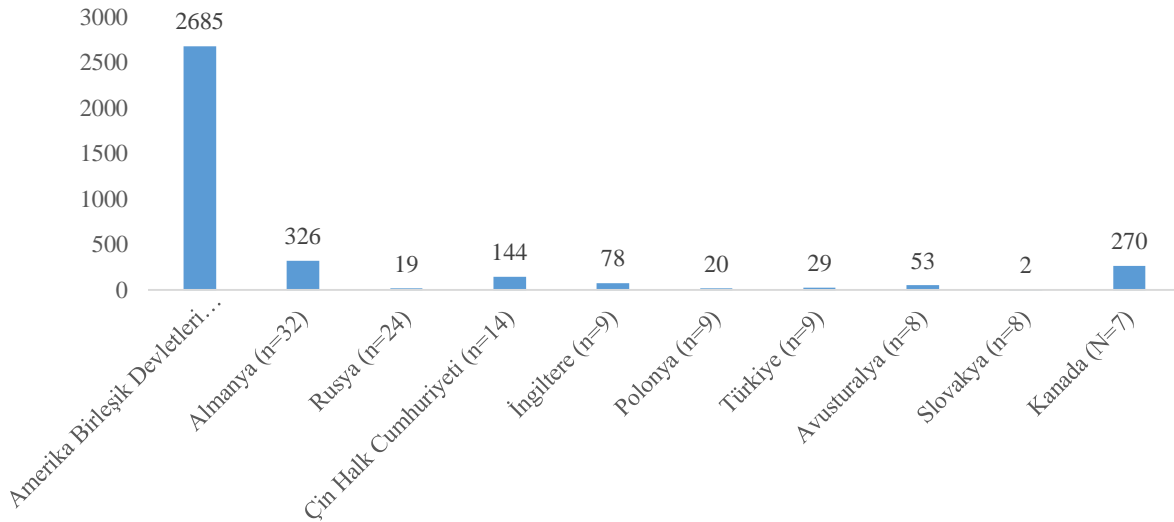
tabanının yanlılığından dolayı kitaplarla ilgili bilgilere ulaşılmamıştır. Bu konuda yayınladıkları çalışmalar ile en fazla atıf alan dergiler ve atıf sayıları sıralaması şu şekildedir:

(a) *Gifted Child Quarterly* ($n = 37$, atıf sayısı = 168, %6,0), (b) *Personality and Individual Differences* ($n = 8$, atıf sayısı = 99, %3), (c) *High Ability Studies* ($n = 16$, atıf sayısı = 65, %2) (d) *Frontiers in Psychology* ($n = 3$, atıf sayısı = 53, %2) ve (e) *Journal for the Education of the Gifted* ($n = 9$, atıf sayısı = 50, %2).

Toplam 321 çalışmanın yayın yıllarındaki trendler Şekil 2'de sunulmuştur. Baloncuklar her yıl yayınların sıklığı ile genişlemektedir 63 yıllık zaman aralığında en sık yayın yapılan yıllar, sırasıyla, 2017 ($n = 29$, %9), 2016 ($n = 26$, %8), 2019 ($n = 21$, %7), 2018 ($n = 20$, %6), 2014 ($n = 16$, %5) olarak sıralanmaktadır. Son 10 yılda araştırma sayılarının arttığı açık bir şekilde görülmektedir.

Şekil 1

En Üretken ve Çok Atıf Alan Ülkeler

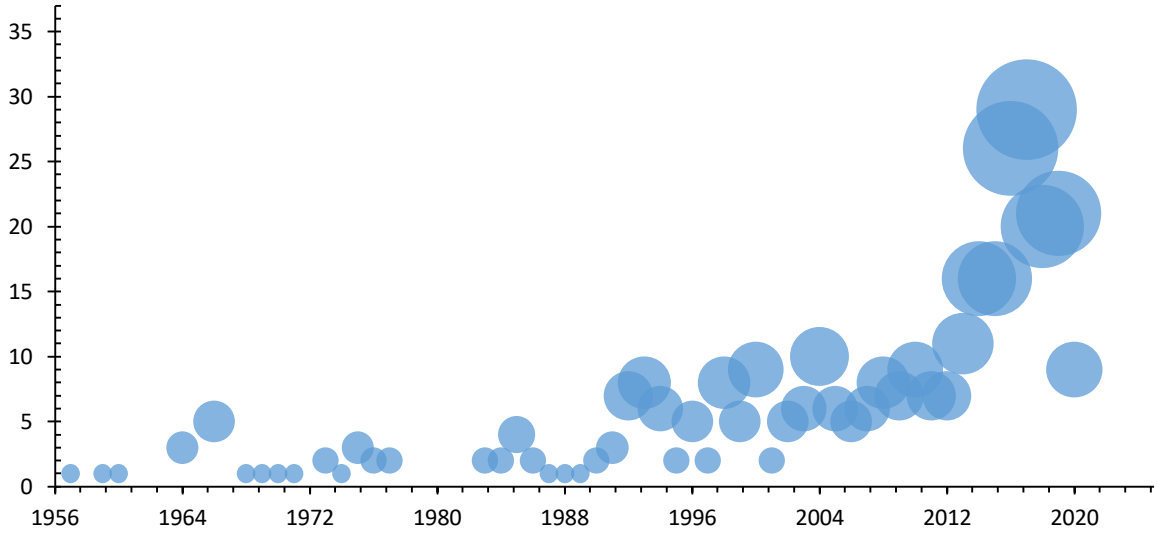
Tablo 2*WoS Kategorileri, Doküman Türleri, Kaynaklar ve Kurumlar*

<i>Kategoriler (n = 61)</i>	<i>f</i>	<i>% of 321</i>
1. Psychology Educational (Psikoloji Eğitsel)	98	30.5
2. Educational Special (Eğitsel Özel)	78	24.3
3. Psychology Multidisciplinary (Psikoloji Çok Disiplinli)	56	17.4
4. Education Educational Research (Eğitim Eğitsel Araştırma)	51	15.9
5. Psychology Social (Psikoloji Sosyal)	26	8.1
<i>Doküman Türleri (n = 10)</i>		
1. Makale	262	81.6
2. Bildiri Tam Metin	31	9.6
3. Derleme	16	5.0
4. Erken Görünüm	7	2.2
5. Bildiri Özeti	6	1.9
<i>Kaynaklar (n = 183)</i>		
1. <i>Gifted Child Quarterly</i> (1971-2017 arası)	37	12
2. <i>High Ability Studies</i> (2003-2019 arası)	16	5
3. <i>Journal for the Education of the Gifted</i> (1992-2018 arası)	9	3
<i>devamı...</i>		
4. <i>Personality and Individual Differences</i> (1998-2020 arası)	8	3
5. <i>Psychology in the Schools</i> (1966-2018 arası)	8	3
<i>Kurumlar* (n = 345)</i>		
1. Johns Hopkins Üniversitesi	11	3.4
2. Ball State Üniversitesi	9	2.8
3. California Riverside Üniversitesi/ Marburg Philipps Üniversitesi	8x2	2.5x2
4. Kazan Federal Üniversitesi/Georgia Üniversitesi/Mississippi Üniversitesi	6x3	1.7x3
5. Purdue Üniversitesi/California Davis Üniversitesi	5x2	1.6x2

*Not. High Ability Studies'in 1991-1995 yılları arasında European Journal of High Ability olarak bilindiğinin farkında olarak, 183 farklı kaynağın tümüne yeniden derinlemesine bakılmış ve derginin eski adında herhangi bir çalışma bulunmamıştır. *20 kayıt (%6) kurum verisi içermemektedir.*

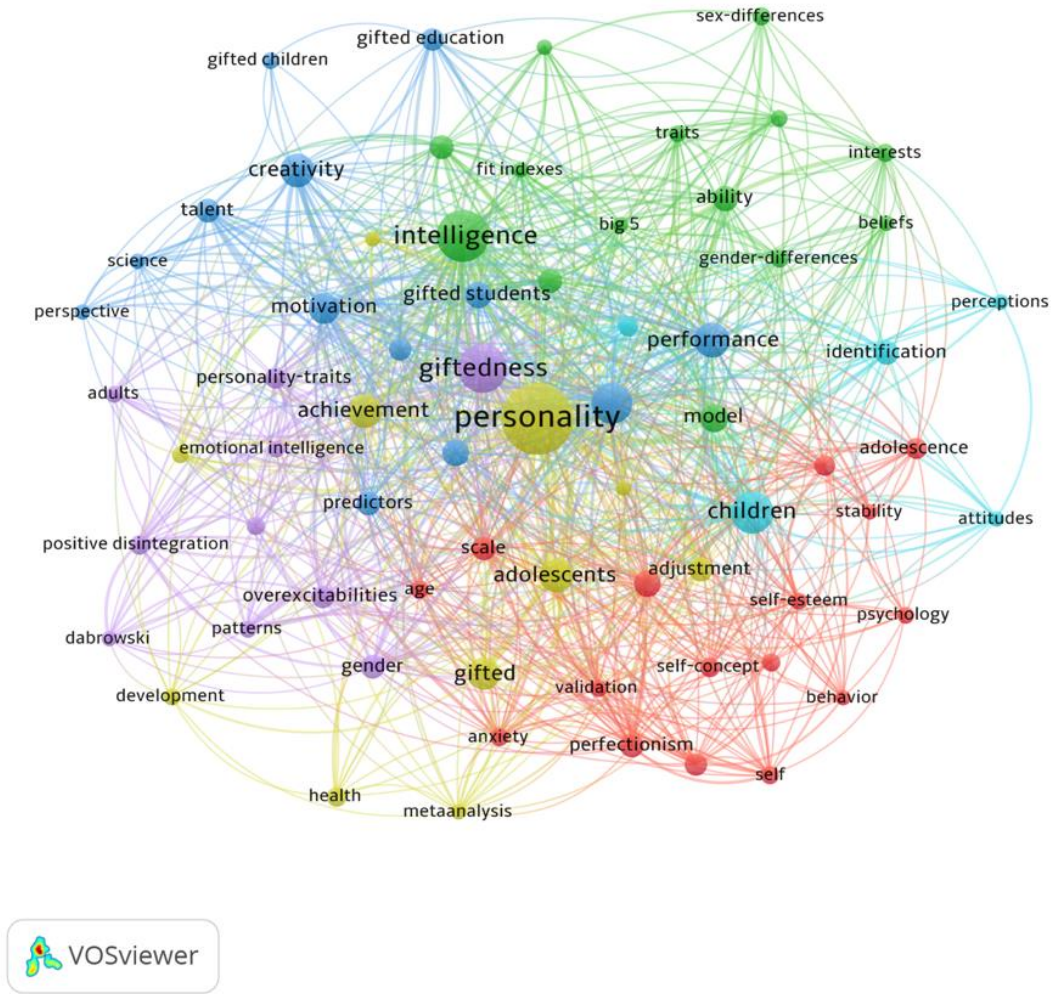
Şekil 2

Yayın Yıllarındaki Trendler

Şekil 3

Araştırma Ağı ve Odak Konu Kümeleri

Toplam 321 çalışmanın tümü toplam 1130 yazar anahtar kelimeleri içermektedir ve bunlardan 69'u en az beş kez tekrar etmektedir. Şekil 3, bu 69 anahtar kelimenin birbirleriyle ilişkilerini göstermektedir. 69 anahtar kelime, altı farklı kümede toplanmıştır (her renk bir kümeyi temsil etmektedir). Bu kategoriler şu şekilde sıralanabilir (a) kırmızı: psikoloji/benlik/davranış (b) mor: afektif özellikler/kişilik (c) mavi: bilişsel özellikler (d) yeşil: psikoloji/kişilik (e) sarı: sağlık/gelişim/duygusal zekâ, (f) açık mavi: algı/tanımlama/tutumlar.

Tablo 3'te en fazla atıf alan 10 çalışma atıf sayısına göre listelenmiştir. Bu 10 çalışma, toplam atıf sayısının 1400'üne (%35,70) sahiptir. En sık yayın yapılan dergilerde (bkz., Tablo 2) yayımlanan çalışmalardan sadece 4'ü bu listede yer almaktadır.

Tablo 3*Atıf Sayısına Göre Sıralanmış En Etkili Yayınlar*

Çalışmanın başlığı	Yazar(lar)	Dergi	Atıf (Yıllık atıf ortalaması)
1. Personality trait development from age 12 to age 18: Longitudinal, cross-sectional, and cross-cultural analyses	McCrae ve diğ (2002). Moneta ve	<i>Journal of Personality and Social Psychology</i>	233 (12,26)
2. The effect of perceived challenges and skills on the quality of subjective experience	Csikszentmihalyi (1996)	<i>Journal of Personality and High Ability Studies</i>	205 (8,2)
3. Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory	Gagné (2004)	<i>American Psychologist</i>	179 (10,53)
4. Psychosocial and behavioral predictors of longevity: The aging and death of the Termites	Friedman ve diğ. (1995)	<i>Individual Differences and American Psychologist</i>	168 (6,46)
5. A hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics	Stumpf ve Parker (2000)	<i>American Psychologist</i>	163 (7,76)
6. The origins and ends of giftedness	Winner (2000)	<i>American Psychologist</i>	127 (6,05)
7. States of excellence	Lubinski ve Benbow (2000)	<i>Psychologist</i>	120 (5,71)
8. Assessing emotional intelligence in gifted and non-gifted high school students: Outcomes depend on the measure	Zeidner, Shani-Zinovich, Matthews ve Roberts (2005).	<i>Intelligence</i>	78(4,88)
9. Perfectionism in high-ability students: Relational precursors and influences on achievement motivation	Neumeister ve Finch (2006)	<i>Gifted Child Quarterly</i>	64(4,27)
10. A validation of the five-factor model of personality in academically talented youth across observers and instruments	Parker ve Stumpf (1998)	<i>Personality and Individual Differences</i>	63(2,74)

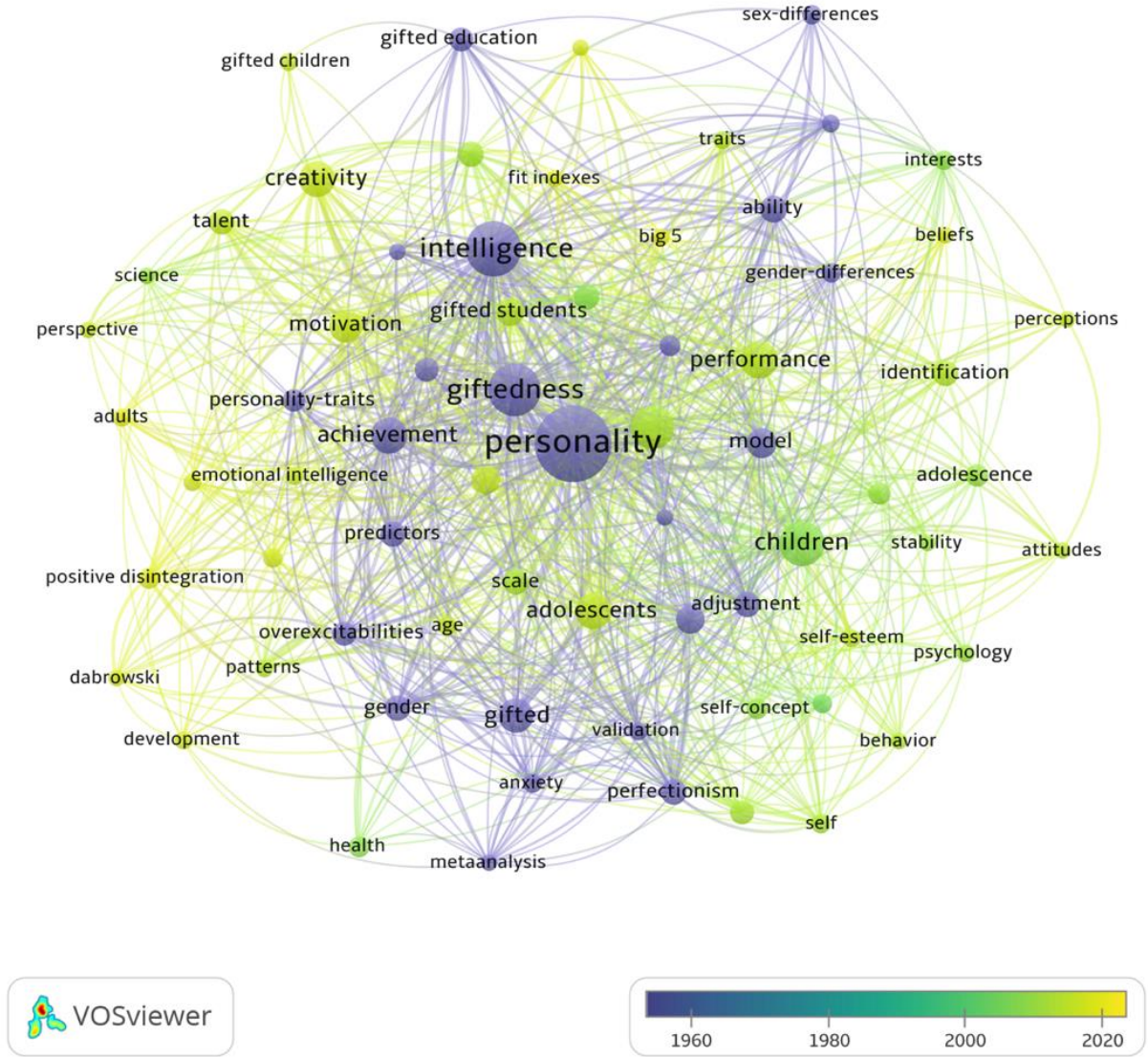
Şekil 4'te yıllar içindeki tema değişimleri verilmiştir. Şekil 3'teki anahtar kelimelerin

kullanımları, alanın seyrini göstermek için yıl bazında verilmiştir. Haritadaki her noktanın, o noktadaki öğelerin yoğunluğuna bağlı bir rengi vardır (van Eck & Waltman, 2010). Bu da şunu göstermektedir: yukarıda da üçe bölündüğü gibi üstünlerin kişilik özelliklerinin araştırma tarihi üç ayrı dönemden geçmiştir. Bu aşamalar (a) eflatun: ortaya çıkış ve temel araştırmaların dönemin popüler kuramları ve konularıyla incelenmesi, (b) yeşil: ergenlik dönemi denebilecek dönem, beş faktör kişilik özellikleri modelinin kullanımının farklı konularda kolaylıkla araştırma yapmaya izin vermesiyle ve Renzulli gibi isimlerin benimsediği afektif özelliklerinin kullanım alanının artmasıyla temel psikoloji alanına açılımın olması, (c) sarı: saçılım dönemi,

bu dönemde araştırmalar kendi temelini oturmuş ve çevresel ve bağlamsal kuramlarla ilişkilendirilebilecek konulara yayılma başlamıştır. Ayrıca, aşırı duyarlılık alanlarının yerini, büyük beşli modellerine bıraktığını gösteren bu şekli destekler biçimde Vuyk ve diğ., (2016) aşırı duyarlılık alanlarının aslında deneyime açıklık faktörü ile açıklanabileceğini bulmuştur.

Şekil 4

1957'den 2020'ye Kadar Üstünlerin Kişilik Özellikleri Üzerine Yapılan Araştırma Temalarının Değişimi

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, üstünlerin kişilik özellikleriyle ilgili çalışmaların sosyal ağ analizini yaparak literatüre katkıda bulunmayı amaçlamıştır. İncelenen araştırmalarda Gagné'nin (2004) üstün zekâ kuramının (DGMT) ve McCrae'nin büyük beşli ile yaptığı araştırmasının en sık atıf alan araştırmalar arasında ilk üç içerisinde olduğu görülmüştür. Buradan yola çıkıldığında, üstünlerin kişilik özellikleriyle ilgili yapılacak araştırmaların sıklıkla bu modellerden temellendiği yorumu yapılabilir. DGMT'de kişilik, potansiyelin performansa dönüşmesinde, yani, zekânın yeteneğe dönüşmesinde etkili olan faktörlerden biri olarak yer almaktadır. Büyük beşli de araştırmacılara hipotez kurmada kolaylık sağlayan, geniş kabul gören bir yaklaşımdır. Bu nedenle sık tercih ediliyor olabilir. Yine de araştırmacılara üstünlerin kişilik özellikleriyle ilgili araştırmalar yaparken DGMT'den yola çıkmaları büyük beşli (big five) kişilik özelliklerini kullanmaları önerilebilir. Yine de araştırma amaçlarına göre farklı teorileri kullanabileceğinin de altı çizilmelidir. Ayrıca, ilk 10 araştırma üstün zekânın temelleri ve kişiliğin üstün bireylerin psiko-sosyal özellikleri hakkında yapılan temel araştırma konularına odaklanmaktadır (ör., mükemmeliyetçilik, Termitler). Eğer araştırmacılar daha spesifik konularda çalışacaklarsa, Şekil 3'teki anahtar kelimeleri kullanarak arama yapmaları daha etkili sonuçlar verecektir.

Anahtar kelimeler ile yapılan ağ analizi sonucunda, araştırmaların kategorileri şu şekilde bulunmuştur, psikoloji/benlik/davranış, afektif özellikler/kişilik, bilişsel özellikler, psikoloji/kişilik, sağlık/gelişim/duygusal zekâ, algı/tanımlama/tutumlar. Üstünlerin kişilik özelliklerinin temel araştırma konuları bilişsel ve sosyal olarak iki temada dağılmaktadır. Bu araştırma temalarının çalışma alanlarına ve anahtar kelimelerin dağılımına bakıldığında, negatif özelliklere daha az odaklanıldığı görülmektedir (bkz. Şekil 3). Yine de araştırma başlıkları içinde birey için zararlı olabilecek konular vardır (ör. mükemmeliyetçilik veya anksiyete). Bu spesifik araştırmaların detaylı incelemelerinin yapılması önerilebilir.

Araştırmada en çok çalışmanın ABD’de yürütülmüş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Burada daha çok araştırma yapılması, büyük yayıncı şirketlerin de burada olmasıyla ve ek olarak, Hernández-Torrano ve Kuzhabekova (2019, s. 2)’nun alanın genişlemesinde ABD’deki kurumların (örn. National Association for Gifted Children (ABD, 1954), The Council for Exceptional Children’s The Association for the Gifted (United States, 1958) ve toplantıların etkisi olduğunu bildirdiği görüşü ile açıklanabilir. Mongeon ve Paul-Hus (2016)’un araştırmasındaki bulguların açıklandığı gibi, bu araştırmadaki bulguların açıklaması, ülkelerin akademik yayıncılıkta daha uzun bir geçmişe sahip olmaları ve daha küçük veya gelişmekte olan ülkelere göre daha fazla araştırma kaynağına (örn. Finansman, altyapı ve kurumlar) sahip olması ile de yapılabilir. Son olarak, ülkelerin nüfus sayısı ile yayın sayısı arasında bir korelasyon göze çarpmamaktadır. Yukarıda bahsedilen durumları, bu ilişkisizlik destekleyebilir.

WoS'un dergi kapsamında olan diğerlerinin zararına, bazı ülkelerin ve dillerinin aşırı temsil edilmesi vardır (Archambault ve diğ. 2009; Mingers & Leydesdorff, 2015; Mongeon & Paul-Hus, 2016). Bu bulgu, araştırmacılar arasındaki kümülatif iletişim bağlarının incelenmesindeki *zengin daha zengin olması* durumunun, yani, *Matthew* etkisinin altını tekrar çizmiştir (Mingers & Leydesdorff, 2015). Bunu destekler şekilde, en çok atıf alan çalışmaların, iyi bilinen ve yaygın etkisi olan dergilerde (örn. *American Psychologist*) yayınlanan çalışmalar olduğu bulunmuştur. Üstün zekâ alanıyla doğrudan ilişkili olmayan bu dergiler, konunun psikoji şemsiyesinde genişlediğini göstermektedir. van Leeuwen, Moed, Tijssen, Visser ve van Raan (2001), ulusların araştırma yeteneklerini karşılaştırmada WoS SCI’ın kapsama alanı dolayısıyla oluşan bibliyometrik verilerdeki dil yanlılığına dikkat edilmesini önermektedir. WoS’ta, ülke ve dil yanlılığının yanı sıra, kitap ve bildirilere yönelik yanlılık da vardır (Mingers & Leydesdorff, 2015). Daha sonra bu konuyu inceleyecek araştırmacılar, kitapları, daha

önemlisi, kitap bölümlerini de incelemelidir. Bunu belki bir atıf indeksi kullanarak, belki de daha uzun yoldan kaynak kovalayarak yapabilirler.

En sık yayın yapılan yıla bakıldığında (2017), Gürten ve diğ. (2019)'nin üstün zekâlılar alanının genelinde yaptıkları bibliyometrik analizde en fazla makalenin 2016 ve 2015 yıllarında yayımlandığını bulunmuştur. Aynı şekilde Hernández-Torrano ve Ibrayeva (2020)'nin 1975-2020 arasını kapsayan yaratıcılık ve eğitim araştırmaları üzerine yaptığı çalışmada ise 2018 yılı en sık yayın yapılan yıl olmuştur. Bu durum, bilimin erişebilirliğinin 2020'ye yaklaştıkça gittikçe artmasıyla açıklanabilir. Yayın yıllarına bakıldığında, şu da görülmektedir ki, 2000-2009 arası yapılan araştırmalar, veri setine göre alanın doygunluk zirvesini oluşturmaktadır (bkz. Şekil 2). Daha yakın dönemdeki araştırmalar daha fazla fakat; daha az atıf sayısındadır, bu da alan genişlemesi sonucu, bu araştırmalar disiplinler arası içeriklerden oluştuğu (bkz. Şekil 4) yorumunu yapmaya neden olmaktadır. Yine de biliyoruz ki, atıf kümülatif olarak hesaplanmaktadır. Alanın bilimsel gelişim ve sosyal ağları sürecinin gelecek 10 yıl içinde yeniden incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca, bibliyometrik analizlerin her 10 yılda bir tekrarlanması gerekmektedir, bu, bir kişinin düzenli aralıklarla sağlık kontrolüne gitmesine benzer bir durum olacaktır.

Bulgularda fark edilebildiği üzere, yayın ve atıf dönemleri üçe bölünerek incelenmiştir. Bunun nedeni, alandaki adımları daha net görebilmektedir. Yani, 1957-1999 arasında yapılan 86 çalışmanın ve (%26,79) toplam atıf sayısının = 1411 (%35,98); 2000-2009 arası 64 çalışmanın (%19,93) ve aldıkları toplam atıf sayısının = 1759 (%44,86), ve son olarak 2010-2020 arası 171 çalışmanın (%53,27) toplam atıf sayısının = 751 (%19,15) olması şunu işaret etmektedir: İlk araştırmalar alana temel atarken, ikinci nesil araştırmalar onların omuzlarında yükselerek alanın iskeletini oluşturmuştur. Üçüncü dönem araştırmalar da gövdesi büyüyen bu ağacın dallarını oluşturmuştur. Benzer düzen bazı diğer araştırmalarda da görülmüştür (örn. Dabi ve diğ., 2016; Hernández-Torrano & Ibrayeva, 2020; Keathley-Herring ve diğ., 2016). Bu

şekilde sonuçlar elde edilmesi, araştırmada dergi kısıtlaması ile açıklanabilir. Buna verilecek en iyi örnek, Hernández-Torrano ve Kuzhabekova (2019)'nun araştırmasıdır: Araştırmacılar alandaki dört önemli dergideki çalışmaların bibliyometrik analizini yapmıştır. Getirilen bu kısıtlama, dağılımı her ne kadar sola çarpık gösterse de yukarıda örnek olarak verilen ve bu araştırmada görülen kadar sola çarpık değildir. Bu da dergilerin kontrollü ve belirli sayıda yayın yapmasıyla açıklanabilir. Üçüncü ve yakın dönemde ise, Şekil 2 ve 4'ün desteklediği üzere, farklı disiplinlere geçiş (ağaç dalları benzetimini hatırlayalım) nihayet sağlanmıştır. Ek olarak, Mingers ve Leydesdorff (2015) 1990'lar ve 2000'lerden sonra WoS'un kapsayıcılığının önemli düzeyde arttığını bildirmiştir. Özet olarak, araştırma bulgularında görülen tarihsel süreç, literatürden destek bulmakta, konunun, bilimsel süreçlerden Baconcu (temel araştırmalar ve rutin incelemeler) dönemi henüz tamamlayıp, Newtoncu (derinlemesine incelenme ve genişleme) döneme geçiş yaptığı söylenebilir (Bunge, 1968). Sonuç olarak ise, araştırma bulgularına göre üstün zekalıların kişilik özelliklerini inceleyen araştırmaların sosyal ağ analizi yapılmış ve bilimsel gelişim süreci ortaya konmuştur.

Üstün zekalılar eğitimi literatürü için düşünüldüğünde, konu ağının (Şekil 4) 1990'dan sonra yayılıma başladığı görülmektedir. Bunun, alanın akışı içerisinde yaşanan paradigma geçişleri ile açıklanması mümkündür. Öyle ki, psiko-sosyal özelliklerin üstün zekâlılar için incelenmesi, özellikle Marland (1972) ve Renzulli (1978) gibi araştırmacıların çalışmalarıyla ivme kazanmıştır. Bu iki temel araştırma sonrasında 2000'lere yaklaştıkça ve sonrasında yaşanan paradigma geçişi ile kuramlar birey ve çevre etkileşimine sıklıkla değinmeye başlamıştır (Bıçakçı, 2020). Bu araştırmadaki geçiş ile ilgili bulgu da paradigma geçişine işaret etmektedir. Araştırmacılara, uygun kuram ve metodoloji kullanmaları kaydıyla, üstünlerde kişilik özelliklerini farklı değişkenlerle (yani daha disiplinler arası) çalışmaları önerilebilir.

WoS'un bibliyometrik analizlerde kullanılması farklı alanları ve disiplinleri karşılaştırırken bir yanlılık oluşturabilir. Bu anlamda veri tabanlarının dikkatli kullanılması

gerekmektedir (Mongeon & Paul-Hus, 2016). İleri araştırmalar farklı veri tabanları kullanarak araştırma yapabilir. Üstünlerin kişilik özellikleri ile ilgili en sık başvurulan kaynakların analizleri yapıldığında, alanın daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunulabilir.

KAYNAKLAR

- Absatova, M. A., Talgat, E., Almash, T., Gauhar, K., & Assel, T. (2014). Personal peculiarities of gifted children development. In L. Ulvydiene & A. Rahimi (Eds.), *Global Conference on Linguistics and Foreign Language Teaching* (Vol. 136, pp. 400-404). Amsterdam: Elsevier Science Bv.
- Ackerman, C. M. (1997). Identifying gifted adolescents using personality characteristics: Dabrowski's overexcitabilities. *Roeper Review*, 19(4), 229-236. doi:10.1080/02783199709553835
- Ackerman, P. L., & Heggestad, E. D. (1997). Intelligence, personality, and interests: Evidence for overlapping traits. *Psychological Bulletin*, 121, 219-245. doi:10.1037/0033-2909.121.2.219
- Andrés, A. (2009). *Measuring academic research: How to undertake a bibliometric study*: Chandos Publishing.
- Archambault, É., Campbell, D., Gingras, Y., & Larivière, V. (2009). Comparing bibliometric statistics obtained from the Web of Science and Scopus. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(7), 1320-1326. doi:10.1002/asi.21062
- Baudson, T. G., & Preckel, F. (2013). Teachers' implicit personality theories about the gifted: An experimental approach. *School Psychology Quarterly*, 28(1), 37-46. doi:10.1037/spq0000011
- Bellis, N. D. (2009). *Bibliometrics and citation analysis: From the science citation index to cybermetrics*: The Scarecrow Press, Inc.

- Bıçakçı, M. (2020). *Özel yetenekli olarak tanılanmış ve tanılanmamış ergenlerin kişilik özellikleri ve kültürel yönelimlerinin karşılaştırılması* (Yayın No. 646571) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK. <https://tez.yok.gov.tr>
- Bunge, M. (1968). The maturation of science. In I. Lakatos & A. Musgrave (Eds.), *Studies in logic and the foundations of mathematics* (Vol. 49, pp. 120-147): Elsevier.
- Cahit Arf Bilim Merkezi. (2020). Bibliyometrik analiz: Sıkça sorulan sorular. <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/> sitesinden alınmıştır.
- Carman, C. A. (2011). Adding personality to gifted identification: Relationship among traditional and personality-based constructs. *Journal of Advanced Academics*, 22, 412-446. <https://doi.org/10.1177/1932202X1102200303>
- Carman, C. A. (2013). Comparing apples and oranges: Fifteen years of definitions of giftedness in research. *Journal of Advanced Academics*, 24(1), 52-70. doi:10.1177/1932202X12472602
- Chamorro-Premuzic, T., Moutafi, J., & Furnham, A. (2005). The relationship between personality traits, subjectively-assessed and fluid intelligence. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1517-1528 <https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.09.018>
- Coleman, L. J., Guo, A., & Dabbs, C. S. (2007). The state of qualitative research in gifted education as published in American journals - An analysis and critique. *Gifted Child Quarterly*, 51(1), 51-63. doi:10.1177/0016986206296656
- Dabi, Y., Darrigues, L., Katsahian, S., Azoulay, D., Antonio, M. D., & Lazatti, A. (2016). Publication trends in bariatric surgery: a bibliometric study. *Obesity Surgery*, 26(11), 2691–2699. doi:10.1007/s11695-016-2160-x

- Dai, D. Y., Swanson, J. A., & Cheng, H. (2011). State of research on giftedness and gifted education: A survey of empirical studies published during 1998-2010 (April). *Gifted Child Quarterly*, 55(2), 126-138. doi:10.1177/0016986210397831
- DeYoung C. (2011). Intelligence and personality. In R. Sternberg & S. Kaufman (Eds.), *The Cambridge handbook of intelligence* (Cambridge handbooks in psychology). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511977244.036>
- DeYoung, C. G., Quilty, L. C., & Peterson, J. B. (2007). Between facets and domains: 10 aspects of the Big Five. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93(5), 880-896. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.93.5.880>
- Dimitrijevic, A. A. (2012). A faceted eye on intellectual giftedness: Examining the personality of gifted students using FFM domains and facets. *Psihologija*, 45(3), 231-256. doi:10.2298/psi1203231a
- Dixon, F. A., Cross, T. L., & Adams, C. M. (2001). Psychological characteristics of academically gifted students in a residential setting: A cluster analysis. *Psychology in the Schools*, 38(5), 433-445. doi:10.1002/pits.1032
- Dixson, D. D., Worrell, F. C., Olszewski-Kubilius, P., & Subotnik, R. F. (2016). Beyond perceived ability: The contribution of psychosocial factors to academic performance. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1377(1), 67. <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edb&AN=118413834&lang=tr&site=eds-live&authtype=uid> sitesinden alınmıştır.
- Ertekin, P., & Akkaya, G. (2019). *Investigation of twice-exceptional concept in a visual way: A bibliometric study*. Paper presented at the International Congress on Gifted and Talented Education (Nov. 1-3, 2019), Malatya, Turkey.
- Friedman, H. S., Tucker, J. S., Schwartz, J. E., Tomlinson-Keasey, C., Martin, L. R., Wingard, D. L., & Criqui, M. H. (1995). Psychosocial and behavioral predictors of longevity: The

- aging and death of the "termites." *Am Psychol*, 50(2), 69-78. doi:10.1037//0003-066x.50.2.69
- Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: The DMGT as a developmental theory. *High Ability Studies*, 15(2), 119-147. doi:10.1080/1359813042000314682
- Gagné, F. (2007). Ten commandments for academic talent development. *Gifted Child Quarterly*, 51(2), 93-118. doi:10.1177/0016986206296660
- Gingras, Y. (2014). *Les de'rivés de l'e'valuation de la recherche: du bon usage de la bibliométrie*. Raisons d'agir.
- Gürten, E., Özdiyar, Ö., & Şen, Z. (2019). Üstün yeteneklilere yönelik akademik çalışmaların sosyal ağ analizi. *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 185-208.
- Heller, K. A. (2004). Identification of gifted and talented students. *Psychology Science*, 46(3), 302 – 323.
- Hernández-Torrano, D., & Ibrayeva, L. (2020). Creativity and education: A bibliometric mapping of the research literature (1975–2019). *Thinking Skills and Creativity*, 35, 100625. doi:https://doi.org/10.1016/j.tsc.2019.100625
- Hernández-Torrano, D., & Kuzhabekova, A. (2019). The state and development of research in the field of gifted education over 60 years: A bibliometric study of four gifted education journals (1957–2017). *High Ability Studies*, 1-23. doi:10.1080/13598139.2019.1601071
- Housand, A. M. (2016). In context: Gifted characteristics and the implications for curriculum. In K. R. Stephens & F. A. Karnes (Eds.), *Curriculum desing in gifted education* (pp. 1-19): Prufrock Pres Inc.
- Keathley-Herring, H., Van Aken, E., Gonzalez-Aleu, F., Deschamps, F., Letens, G., & Orlandini, P. C. (2016). Assessing the maturity of a research area: Bibliometric review and proposed framework. *Scientometrics*, 109(2), 927-951. doi:10.1007/s11192-016-2096-x.

- Killian, J. (1983) Personality characteristics of intellectually gifted secondary students, *Roepers Review*, 5(3), 39-42. <http://dx.doi.org/10.1080/02783198309552704>
- Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions: A brilliant, original analysis of the nature, causes and consequences of revolutions in basic scientific concepts* (1 ed.): University of Chicago Press.
- Kulik, J. A., & Kulik, C. C. (1992). Meta-analytic findings on grouping. *Gifted Child Quarterly*, 36, 73-77. doi:10.1177/001698629203600204
- Lee, S.-Y., An, D., & Choe, S.-U. (2019). Predicting psychiatric symptoms by personality types for gifted students. *High Ability Studies*, 31(1), 93-114. <https://doi.org/10.1080/13598139.2019.1589428>
- Long, H., Plucker, J. A., Yu, Q., Ding, Y., & Kaufman, J. C. (2014). Research productivity and performance of journals in the creativity sciences: A bibliometric analysis. *Creativity Research Journal*, 26(3), 353-360. doi:10.1080/10400419.2014.929425
- Lubinski, D., & Benbow, C. P. (2000). States of excellence. *American Psychologist*, 55(1), 137-150. doi:10.1037/0003-066x.55.1.137
- Mammadov, S. (2016) *Personality predictors of academic achievement in gifted students: Mediation by socio-cognitive and motivational variables* (Doktora Tezi). ProQuest Dissertations and Theses (10111606)
- Marland, S. P. (1972). Education of the gifted and talented. Report to the Congress of the United States Commissioner of Education. Vol 1.
- Massé, L., & Gagné, F. (2002). Gifts and talents as sources of envy in high school settings. *Gifted Child Quarterly*, 46(1), 15–29. <https://doi.org/10.1177/001698620204600103>
- Matta, M., Gritti, E. S., & Lang, M. (2019). Personality assessment of intellectually gifted adults: A dimensional trait approach. *Personality and Individual Differences*, 140, 21-26. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.05.009>

- McCrae, R. R., & Costa, Jr. P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*, 81-90. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.81>
- McCrae, R. R., Costa, P. T., Terracciano, A., Parker, W. D., Mills, C. J., De Fruyt, F., & Mervielde, I. (2002). Personality trait development from age 12 to age 18: Longitudinal, cross-sectional, and cross-cultural analyses. *Journal of Personality and Social Psychology, 83*(6), 1456-1468. doi:10.1037//0022-3514.83.6.1456
- Mingers, J., & Leydesdorff, L. (2015). A review of theory and practice in scientometrics. *European Journal of Operational Research, 246*(1), 1-19. doi:10.1016/j.ejor.2015.04.002
- Moneta, G. B., & Csikszentmihalyi, M. (1996). The effect of perceived challenges and skills on the quality of subjective experience. *Journal of Personality, 64*(2), 275-310. doi:10.1111/j.1467-6494.1996.tb00512.x
- Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: A comparative analysis. *Scientometrics, 106*(1), 213-228. doi:10.1007/s11192-015-1765-5
- Möttus, R., Allik, J., Konstabel, K., Kangro, E.-M., & Pullmann, H. (2008). Beliefs about the relationships between personality and intelligence. *Personality and Individual Differences, 45*(6), 457-462. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.05.029>
- Nalimov, V., & Mulcjenko, B. (1971). *Measurement of science: Study of the development of science as an information process*. Foreign Technology Division.
- Neihart, M. (1999). The impact of giftedness on psychological well-being: What does the empirical literature say? *Roeper Review, 22*, 10-17. <https://doi.org/10.1080/02783199909553991>
- Neihart, M. (2002). *The social and emotional development of gifted children*. Prufrock Press.

- Neumeister, K. L. S., & Finch, H. (2006). Perfectionism in high-ability students: Relational precursors and influences on achievement motivation. *Gifted Child Quarterly, 50*(3), 238-251. doi:10.1177/001698620605000304
- Parker, W. D., & Stumpf, H. (1998). A validation of the five-factor model of personality in academically talented youth across observers and instruments. *Personality and Individual Differences, 25*(6), 1005-1025. doi:10.1016/s0191-8869(98)00016-6
- Plucker, J. A., & Stocking, V. B. (2001). Looking outside and inside: Self- concept development of gifted adolescents. *Exceptional Children, 67*, 535–548. <https://doi.org/10.1177/001440290106700407>
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation, 25*(4), 348-349.
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness? Reexamining a definition. *Phi Delta Kappan, 92*(8), 81-88. doi:10.1177/003172171109200821
- Reis, S. M. (2004). We can't change what we don't recognize: Understanding the special needs of gifted females. In S. Baum (Ed.). *Twice-exceptional and special populations of gifted students* (pp. 67–80). Corwin Press.
- Reis, S. M. (2005). Feminist perspective on talent development: A research-based conception of giftedness in women. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (eds.), *Conceptions of giftedness* (2nd ed., pp. 217-245). Cambridge University Press.
- Roemer, R. C., & Borchardt, R. (2015). *Meaningful metrics: A 21st century librarian's guide to bibliometrics, altmetrics, and research impact.*: Association of College and Research Libraries.
- Sierra, V. M. d., Valdés Cuervo, A., Leyte, M., Aymes, G., Amezaga, T., & Rodríguez, A. (2015). Analysis of the scientific productivity of mexican researchers on the topic of

- gifted students. *Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 8(4), 216-226.
doi:10.9734/BJESBS/2015/16947
- Shelton, A. R. (2010). *Creative adolescents: Sex differences in achievement, interest, personality, and values*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). ProQuest Dissertations and Theses Database'den alınmıştır. (UMI No. 150952).
- Stumpf, H., & Parker, W. D. (2000). A hierarchical structural analysis of perfectionism and its relation to other personality characteristics. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 837-852. doi:10.1016/s0191-8869(99)00141-5
- van Eck, N. J., & Waltman, L. (2010). Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics*, 84(2), 523-538. doi:10.1007/s11192-009-0146-3
- van Leeuwen, T. N., Moed, H. F., Tijssen, R. J. W., Visser, M. S., & van Raan, A. F. J. (2001). Language biases in the coverage of the Science Citation Index and its consequences for international comparisons of national research performance. *Scientometrics*, 51(1), 335-346. doi:10.1023/A:1010549719484
- Vuyk, M. A., Krieshok, T. S., & Kerr, B. A. (2016). Openness to experience rather than overexcitabilities: Call it like it is. *Gifted Child Quarterly*, 60(3), 192-211. doi:10.1177/0016986216645407
- Winner, E. (2000). The origins and ends of giftedness. *American Psychologist*, 55(1), 159-169. doi:10.1037/0003-066x.55.1.159
- Worrell, F. C., Subotnik, R. F., Olszewski-Kubilius, P., & Dixson, D. D. (2019). Gifted students. *Annual Review of Psychology*, 70(1), 551-576. doi:10.1146/annurev-psych-010418-102846

- Yalim Yaman, D., & Bugay Sökmez, A. (2020). A case study on social-emotional problems in gifted children. *Ilkogretim Online*, 19(3), 1768-1780. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2020.735156>
- Zeidner, M., & Matthews, G. (2000). Intelligence and personality. In R. J. Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence* (pp. 581-610): Cambridge University Press.
- Zeidner, M., Shani-Zinovich, I., Matthews, G., & Roberts, R. D. (2005). Assessing emotional intelligence in gifted and non-gifted high school students: Outcomes depend on the measure. *Intelligence*, 33(4), 369-391. doi:10.1016/j.intell.2005.03.001
- Ziegler, A., Chandler, K. L., Vialle, W., & Stoeger, H. (2017). Exogenous and endogenous learning resources in the Actiotope Model of Giftedness and its significance for gifted education. *Journal for the Education of the Gifted*, 40(4), 310-333. doi:10.1177/0162353217734376
- Ziegler, A., & Phillipson, S. N. (2012). Towards a systemic theory of gifted education. *High Ability Studies*, 23(1), 3-30. doi:10.1080/13598139.2012.679085
- Ziegler, A., & Raul, T. (2000). Myth and Reality: A review of empirical studies on giftedness. *High Ability Studies*, 11(2), 113-136. doi:10.1080/13598130020001188
- Ziegler, A., Stoeger, H., & Vialle, W. (2012). Giftedness and gifted education: The need for a paradigm change. *Gifted Child Quarterly*, 56(4), 194-197. doi:10.1177/0016986212456070

EXTENDED ABSTRACT

Until recently, most of the research on giftedness has focused on the cognitive characteristics and academic achievement of gifted individuals. Less research has focused on the emotional characteristics of academically gifted students (Yalim Yaman & Bugay Sökmez, 2020). However, the investigation of the psycho-social characteristics of gifted individuals is important for many reasons, including providing information for the comprehensive identification of giftedness (Housand, 2016). It is necessary to examine psycho-social characteristics for issues such as defining and identifying giftedness, tracking their development and improving their talents (Absatova, Talgat, Almash, Gauhar, & Assel, 2014; Ackerman, 1997; Baudson & Preckel, 2013; Dimitrijevic, 2012; Dixon, Cross, & Adams, 2001).

In general, personality has been studied from many different perspectives (McCrae et al., 2002). The most commonly accepted stances are that intelligence is positively correlated with openness to experience (Zeidner & Matthews, 2000), and the neuroticism factor is negatively correlated (Ackerman & Heggestad, 1997). When personality is examined within the framework of Gagné's (2004) Differentiated Model of Giftedness and Talent, its developmental effects become more apparent. In other current multi-factor theories, the importance of personality in giftedness is emphasized (Heller, 2004; Ziegler, Chandler, Vialle, & Stoeger, 2017; Ziegler & Phillipson, 2012; Ziegler, Stoeger, & Vialle, 2012).

Although there have been attempts to describe thematic and methodological approaches in the field of gifted education (e.g., Carman, 2013; Coleman, Guo, & Dabbs, 2007; Dai, Swanson, & Cheng, 2011; Ziegler & Raul, 2000); it is reported that the general portrait and current situation of developments in the field are still uncertain (Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019). Bibliometric analysis has just started to be used in this area (Ertekin & Akkaya, 2019; Gürlen, Özdiyar, & Şen, 2019; Hernández-Torrano & Ibrayeva, 2020; Hernández-Torrano & Kuzhabekova, 2019; Long, Plucker, Yu, Ding, & Kaufman, 2014). The

present study aims to examine the current status, development and relationship network of the literature on the personality traits of the gifted. It aims to achieve this goal by using scientometrics. Scientometrics and bibliometric methods help to investigate many research branches such as science, sociology and history of science (Gingras, 2014).

The current study employs bibliometrics to extract pertinent data such as trends, key points and growth in the research literature from databases (Roemer & Borchardt, 2015). Specifically, all WoS indexes were scanned between 10: 00-15: 00 (GMT +3) on June 20, 2020 without year and language restrictions. VOSviewer (van Eck & Waltman, 2010; 1.6.13 version for Mac OS) was used to create data visualization and relationship maps. The criteria for including the studies in the analysis were as follows: (a) being indexed in the WoS database, (b) being written in English or Turkish, (c) being directly related to the personality traits of gifted people, (d) not being repeated when the results of two searches were combined in a single pool.

The scanning yielded 321 documents directly related to the subject. These documents were authored by 615 researchers, and had received 3,921 citations (mean annual citation frequency = 63) at the time of data collection. While records were found from 48 different countries, no country information was provided in 16 documents. Of the 321 studies, 236 (73.52%) received at least one citation, and 142 (44.23%) received at least five citations. Total number of citations from 86 studies (26.79%) between 1957-1999 was 1411 (35.98%), 64 studies (19.93%) between 2000-2009 was 1759 (44.86%), and the total number of citations of 171 studies (53.27%) between 2010 and 2020 was 751 (19.15%).

This study aimed to contribute to the literature by analyzing the social network of studies on the personality of gifted individuals. Perhaps unsurprisingly, findings showed that most of the work had been carried out in the USA. One possible explanation for this finding is that the large publishing companies are based in the USA. In addition, Hernández-Torrano and

Kuzhabekova (2019, p. 2) addresses that big organizations (e.g., National Association for Gifted Children (USA, 1954), The Council for Exceptional Children's, The Association for the Gifted (USA, 1958) are also situated in the USA. Moreover, these institutions' annual meetings have had an impact on its expansion.

The publication and citation periods were divided into three to make it easier to see the steps in the field. First, there were 86 studies (26.79%) between 1957-1999 with 1411 (35.98%) citations. Second, between 2000 and 2009 there were 64 studies (19.93%) with 1759 (44.86%) citations. Finally, 171 studies (53.27%) between 2010 and 2020 had 751 (19%, 15) citation. This suggests the primary research formed the basis of the field, and the second-generation studies have formed the frame of the field by rising on their shoulders. Third-period research has also branched out from the main source of research. A similar pattern has been seen in some other studies (e.g., Dabi et al., 2016; Hernández-Torrano & Ibrayeva, 2020; Keathley-Herring et al., 2016). We found that most of the research was published in last 10 years. This could be because we did not use journal restriction in this research. The best example to be given to this is Hernández-Torrano and Kuzhabekova (2019), who conducted a bibliometric analysis of the studies in four important journals in the field. Although this restriction implies that the distribution is skewed to the left, it is not as much leftward as the example given above and seen in this study. This can be explained by the fact that journals publish in a controlled time frame. In the third and more recent period, the transition to different disciplines is witnessed. Further research could be carried out with different databases.

YAYIN ETİĞİ BEYANI

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Araştırmanın kurgulanması, bulguların yorumlanması, araştırmanın raporlaştırılması ve düzenlenmesi: Mehmet Bıçakçı & Mustafa Baloğlu

Verilerin toplanması, analiz edilmesi ve bulguların elde edilmesi ve raporlaştırılması = Mehmet Bıçakçı

Süpervizyon ve araştırmanın eleştirel gözden geçirilmesi = Mustafa Baloğlu

DESTEK VE TEŞEKKÜR

Bu araştırma 30. Ulusal Özel Eğitim Kongresinde (Bursa, Türkiye, 16-18 Ekim) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma olmadığını ifade ederiz.